

Proč demonstrovali?

Vzdělávací cíl: Žáci získají prostřednictvím analýzy málo známých fotografií konkrétnější představu o aktivitách německých sociálních demokratů ve 30. letech v Československu. Na obecnější rovině mohou reflektovat soužití Čechů a Němců v prvorepublikové společnosti.

Klíčová slova: národnostní problémy ČSR, nacismus, německá sociální demokracie, dobové perspektivy, otvíráme otázku

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (5 min.)

Prohlížení fotografie s pomocí lupy, čtení popisku.

Na transparentu na fotografii je německý nápis „Es lebe Masaryk!“ = „Ať žije Masaryk!“ Fotografie pochází z průvodu k oslavám prvního máje 1935 v Českém Krumlově.

2 ANALÝZA FOTOGRAFIE (5 min.)

Označování důležitých prvků na fotografii a jejich popis. Prohlížení doplňkové galerie s dalšími snímky z průvodu.

Fotografie v doplňkové galerii poskytují žákům další informace, které mohou využít při popisu hlavního snímku. Důležitá jsou další hesla: „Dem Volke Arbeit“ = „Lidu práci“, „Weg mit Henleinfaschismus!“ = „Pryč s heinleinfasismem!“ V průvodu se objevují české i německé nápisy (např. „Der Republik Sicherheit“ = „Republice bezpečnost“), je zřejmé, že průvod chtěl oslovit jak Němce, tak Čechy. Ideologickou pozici lidí v průvodu mohou dále objasnit česká hesla: „Zdar prezidentu Masarykovi a republice“ či „Braňte republiku proti válce a fašismu“. Zaměření hesel v průvodu ovlivnily blížící se parlamentní volby, které se v ČSR konaly 19. května 1935. Se ziskem více než 15 % hlasů v nich zvítězila Sudetoněmecká strana vedená Konrádem Henleinem. Německá sociální demokracie získala 3,6 %, což představovalo téměř 300 tisíc hlasů.

3 ANALÝZA DĚNÍ NA FOTOGRAFII (10 min.)

Žáci formulují hypotézy ohledně situace, kterou fotografie zachycuje. Využívají závěry z předchozího popisu. Odpovídají na otázky: ❶ Proč je nápis „Ať žije Masaryk!“ v němčině? ❷ Odhadněte, o jakou událost se jedná.

Jedná se o průvod německých sociálních demokratů, konkrétně jejich ozbrojené složky Republikánská obrana. Účastníci vyjadřují svými hesly v češtině a němčině podporu Československu a demokratickému zřízení.

4 ČETBA POPISKU A DOPLNĚNÍ HYPOTÉZY (5 min.)

Fotografie s označenými postavami a prvky je doplněna o popisem, který osvětluje časové a místní souvislosti. Žáci doplňují do fotografie nové informace či upravují svůj původní popis.

5 INTERPRETACE FOTOGRAFIE (5 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy fotografie a doprovodného textu odpovídají na závěrečnou otázku: ? Z jakého důvodu mohla být tato demonstrace v Čes-
kém Krumlově svolána?

Žáci mohou formulovat řadu mylných hypotéz, důkladná práce s hesly a dobovým kontextem by je však měla vést k adekvátním závěrům. Lze předpokládat důraz na národnostní vymezení skupiny (Němci hájí své národní zájmy), což mohou oslabit dvojjazyčné nápisy i oslava Masaryka. Z transparentů mohou žáci dále vyčíst levicové zaměření průvodu. Učitel může zdůraznit blízkost parlamentních voleb či se ptát po možných důvodech neshod mezi českými Němci.

Učitel může žáky vést k hlubší reflexi: ? Co víte o německých sociálních demokratech? O antifašistech?

? Co byste se ještě chtěli nebo co byste se potřebovali dozvědět?

Německá sociální demokracie sdružovala ty německy mluvící obyvatele ČSR, kteří se rozhodli podporovat nově vzniklou republiku a aktivně se podílet na rozvoji parlamentní demokracie. Představovali tak opozici vůči Konrádu Henleinovi a jeho Sudetoněmecké straně. V září 1938 její příslušníci vyzbrojení čs. úřady bojovali v pohraničí proti sudetoněmeckým povstalcům. Po vyhnání Čechů ze Sudet (1938) museli tito Němci z pohraničí rovněž odejít. Československé úřady údajně vrátily do zabraných Sudet asi 20 tisíc německých antifašistů, z nichž zhruba polovina skončila v koncentračních táborech nebo byla jinak perzekuována nacisty.

Další možnosti zapojení do výkladu:

- Posílení obecnějšího přesahu cvičení dalšími otázkami: (?) Proč si myslíte, že se činy německých antifašistů v ČR moc nepřipomínají? (?) Na koho/ na jaké skupiny odbojářů či obětí nacismu se v ČR moc nevzpomíná? V čem může být toto vzpomínání problematické?
- V rámci výuky lze zohlednit i paměťovou rovinu: (?) Vzpomíná současná česká společnost na německé antifašisty? Jaký je přínos takové připomínky? (i) Jediná pamětní deska věnovaná německým antifašistům a jejich podílu na obraně demokratického zřízení Československa se nachází v Mikulově. (?) Proč si myslíte, že v ČR existuje jen jedna pamětní deska připomínající německé antifašisty? (i) Pro detailní analýzu nechte žáky používat Wikipedii.